

Philip Sydney

Když k ránu Noc chce oči přesvědčit,
jimž světlo nedá Příroda či Um,
že chybí-li cíl šípům pohledů,
v zbrojnici Spánku jest je odložit,
má duše s okny nejvíc dokořán
si prohlíží tvář tmy a vší svou mocí
se těší z barvy, jíž je s vnitřní nocí
i vlastní bludnou silou soulad dán.
Když ptáci čarují a vzduch, jenž je
heroldem jitra jako červánky,
všem tvorům květy slasti rozvíje,
mé oči kryjí víček náhrobky,
jak chce to jejich pán, jenž rdít se musí,
že světlo v hlavě má a tmu jen v duši.

Proudem slz, oči, marně chcete smýt,
čím se váš letmý pohled provinil;
do srdce obraz dovedly jste vrýt,
že vidím ji, i když vám jas se skryl.
Marně teď, srdce, pohledem tím žhneš,
doufáš, že žár ti vzdechy ochladne;
v svém nitru výheň v nich jen nalezneš,
ve které dmýchají víc do ohně.
Bez srdce, Rozume, jsi osiřelý,
a v hlavě marně hledáš pevný hrad;
když oči zradily tě nepříteli,
k tvé síle cestu také bude znát.
Když bylo zcela marné štvát se hlozím,
i život k nohám smrti marně slozím.

Edmund Spenser

Jak koráb, který pluje po moři
a plavbu řídí podle jedné z hvězd,
když světlo do mraků se ponoří,
od původního směru dá se svěst,
i já svou hvězdu, jejíž jasný svit
mou cestu dříve řídil, v mracích mám
a tápu v temnotách i rozpacích,
ač všanc jsem vydán skrytým mělčinám;
doufám však — až se bouře přezene —
že v Malém voze hvězda života
zazáří mi a chmurné tváři mé
z mračen muk zase znovu vyplout dá.
Pro bloudění mé útěchy dřív není,
nořím se v smutek, smutné zamyšlení.

Samuel Daniel

Hojivý Spánek, Noci temné syn,
bratr, jež potmě porodila Smrt,
můj žal ať utiší zas světlem svým,
soumrakem z paměti ať smyje rmut.
Ať smutku nad mým ztroskotaným mládím
jsou vyhrazeny pouze bílé dny;
ať bdící zrak se sytí pohráním,
ať nemučí však noční vidiny.
Přestaňte, sny, vy stopy světlých chvil,
předjímat vše, co zítra bych si přál;
vždyť Rozbřesk ze lži by vás usvědčil
a ještě více prohloubil můj žal.
Raděj ať mraky v spánku objímám,
než do dnů plných zrady procitám.

Walter Raleigh

LÁSKA A ČAS

Příroda, jež si ruce myla,
mléko si nesetřela s nich,
tak pro Lásku se přesvědčila,
zda také hedvábí a sníh
smí místo hlíny stvořit paní,
jež Lásku splní každé přání.

Ta chce vždy oči jenom z jasu,
rty z medu, fialkový dech,
černí ani plavost v barvě vlasů,
jen jemné peří na bedrech:
a uvnitř chtěla by mít v ní
jen samý vtíp a třeštění.

Na prosbu Lásky Příroda
stvoří ji, ale z kamene
srdce jí vždycky s krásou dá;
milého osud dožene,
pro tu, jíž od ní dostal, mřít,
když neumí ho ochránit.

Čas Přírodou však pohrdá
a její lásku zrazuje,
víře ne — žalu moudrost dá,
nesuší ruce, nemyje
a — stvořen z oceli a rzi —
mléko i sníh v prach obrací.

Jas, bedra, rty i dech si chytí,
zbaví je barvy, svěžesti,
Smrt jimi žíví (nenasytí),
ač byly stravou radosti:
Každý vtíp obrousí tu Čas,
třeštění v nudu zvrátí zas.

Krutý Čas! Půjčí na mládí
i vše, co máme za svých dob,
stárám a hlinou podvádí
a pak jak temný, němý hrob
na konci všeho bloudění
uzavře příběh našich dní.

Henry Vaughan

NÁVRAT

Jak šťastné byly dětské dny,
kdy žil jsem jenom s anděly!
Než pochopil jsem, že mi jest
jednou i cestu odtud snést;
než snese mysl ubohá
i to, co není od boha,
než bych se ani na pár mil
od první lásky nevdálil;
když květ či pozlacený mrak
natolik upoutá můj zrak,
že v té mdlé slávě najde si
věčnosti stíny jakési;
než jazyk se mi oblomí
obtížít hříchem svědomí,
než zvládnou černé umění,
jímž smysly mé jsou zvráceny —
však skrže těla tenký šat
smí šípy věčna prosvítat.

Jak vrátit zpět chtěl bych se rád,
tou starou cestou zas se brát!
Kéž zas bych v oněch místech byl,
kde jsem svůj průvod opustil
a z nichž duch osvícený zří
stín Ratolestí palmových.
Duše však světem bloudila
a potácí se opilá.
Někteří rádi jdou jen vpřed,
já však bych raděj krácel zpět:
Až prach můj pohltní zas hrob,
vrátím se do těch šťastných dob.

Francis Bacon

ŽIVOT

Jen bublina je svět a člověk živ
je, co bys pliv.
Červ při početí — sotva vyjde ven,
je pohroben.
V kolébce proklet, let svých dospět smí
v slzách a trápení.
Kdo z křehké smrtelnosti nemá strach,
maluje na vodu či píše v prach.

Když břímě smutku je nám stále nést,
jak život vést?
U dvora vždycky povrchně se učí,
jak šašek bučí.
Kdejakým hulvátům v plen bývá dán
náš venkovan.
A je snad město, které v neřesti
nejhorší nebylo by ze všech tří?

V svém loži manžel nenalézá klid,
jen třeští.
Kdo žije sám, cítí se proklet být,
hůř hledá štěstí.
Jeden chce děti — pláče, kdo je zplodil,
či nevyhodil:
Proč trápit se, zda je či není žena,
otročit jednomu anebo dvěma?

Jen doma hovět vlastním žádostem
je rakovina.
Za moře vypravit se v cizí zem
je risk a dřina.
Války nás děsí — jen se vrátí muži,
v své nejsme kůži:
Co zbývá nám než při zrození řvát
a strachy pak, že je nám umírat?!

George Herbert

UMRTVOVÁNÍ

Jak brzy zahynem!
Sotva jsou do plen děti zabaleny,
z jejichž úst najde cestu dech
jen stěží ven,
rubášem jsou jim jejich pleny
a pro ně smrt hned má je ve spárech.

Když hoch své lože má,
do hrobu z vlastní vůle vstupuje
a spánek v objetí ho drtí:
dech nezmírá,
však noc jak vlna splachuje
všechny ty, kdož jsou odsouzeni k smrti.

Když mládí volnost má,
chce hudbu, vždyť žár proudí žilami;
s radovánkami dech vždy jen
se vystřídá:
ta hudba zní však hranami,
jež příjemné nám budou v soudný den.

Když usadí se pak
zmoudřelý člověk, domov založí,
jen procházkami v kruhu tom
si bystří zrak:
v té ohradě pak zahoří
láskou k rakvi, jež čeká jeho skon.

Až nad hrob nakonec
se schýlí, léta roztají jak sníh;
v nich jeho dech se utopí,
než řekne švec:
máry mít bude z křesel svých,
z nich v domě mrtvých ho pak vyklopí.

V svých bezstarostných dnech
zaživa člověk epitať si shání,
sám sobě máry pozlatí,
co stačí dech:
Však, Pane, uť nás umírání,
ať tohle vše je život ve smrti!

John Fletcher

HENCE, all you vain delights,
As short as are the nights,
Wherein you spend your folly:
There's nought in this life sweet
If man were wise to see't, 5
But only melancholy,
O sweetest melancholy!
Welcome, folded arms, and fixed eyes,
A sigh that piercing mortifies,
A look that's fasten'd to the ground, 10
A tongue chain'd up without a sound!
Fountain heads and pathless groves,
Places which pale passion loves!
Moonlight walks, when all the fowls
Are warmly housed save bats and owls! 15
A midnight bell, a parting groan!
These are the sounds we feed upon;
Then stretch our bones in a still gloomy valley;
Nothing's so dainty sweet as lovely melancholy.